

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

Qu[omod]o iure uanitatis arguunt[ur] o[mn]ia q[ue] fecit de[us] sex diebus
in co[m]parat[i]o[n]e diei septimi, in q[uo] req[ui]euit de[us]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

uanitatis arguit, & ueraci utiq; redargutioe. Præterit enim (ait & Apostolus) figura huius mundi. ¶ Nec semel dixisse contentus, uanitas uanitatū, iteq; ac tertio repetiuit, uanitas uanitatū & omnia uanitas, ut anaduertas, quam serio loquat uel agat, pmissa etiā autoritate regij nominis & ciuitatis Hierusalē. Ait em̄: Verba Ecclesiastes, filiū Dauid, regis Hierlm. Tribus magnis nominibus pro utilitate audientiū parauit huic libro autoritatem, seipsum nominans Ecclesiasten, id est, concionatorem, filiū Dauid, & regem Hierusalē. ¶ Quid primū est sub sole, in quo spem suam cupidus homo posuit? Vtiq; terra. Et in hoc mira dementia est, quia cum habitatio terræ huius homini, propulso à felicitate paradyfi, data fuerit ad poenam, scilicet, ut in sudore uultus sui operaretur eam, ipse sibi eam precipere cōtendit, quasi ad gloriā. Nōne hoc est uanū, cū dicit hō natus ex tereno, & cras moriturus Hoc tantum terræ est meū, & mei sunt isti tractus? Bene ergo in primis cupiditatem suæ possessionem terræ, uanitatis arguit. Dicendo, generatio præterit, & generatio aduenit, terra aut̄ in æternum stat. Ac si aperte dicat: Frustra homines cupidi, terrā sibi subiugare, agrum agro copulare contenderunt usq; ad terminū loci, contentione nonnunquā horribili usq; ad effusionē multi sanguinis: quia tot generationibus prætereuntibus, & tot aduenientibus, terra hic remansit, nec illos secuta, qui iam præterierūt: nec illos secutura qui adueniunt siue aduenturi sunt. Generatio præterit, sicut nascendo in hunc mundum nihil attulit, ita moriendo nihil auferre potuit: & generatio quæ aduenit, siue nos ipsi qui nunc sumus (ut uerbis loquar Apostoli) sicut nihil intulit in hunc mundū, haud dubiū quin nec auferre quid possumus. ¶ Eandem intentionē & in isto, quod ait: Generatio præterit, & generatio aduenit, & in cæteris quæ sequuntur, quæcunq; uanitatis arguit, prudenter intellege: quia ipsa est, quā idē Ap̄s, præmissa (ut iam memorauim⁹) nihil em̄ intulimus in hūc mundū, haud dubiū quin nec auferre quid possumus, protinus expressit, dicens: Habentes autē alimenta, & quibus tegamur, his contenti simus. Nam qui uolunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitū & perditionem. Radix enim omniū malorū est cupiditas. Quam quidem appetentes, errauerunt à fide, & inseruerunt se doloribus multis. Quid aliud dicit Ecclesiastes, totiens repetendo, uniuersa uanitas & afflictio spiritus? Hoc etiam dicens inter cætera, quid enim proderit homini de uniuerso labore suo, & afflictione spiritus, qua sub sole cruciatus est: cuncti dies eius doloribus pleni sunt, nec per noctem mente requiescit.

¶ Quomodo iure uanitatis arguuntur omnia quæ fecit deus sex diebus in comparatione diei septimi, in quo requieuit.

Caput X.

Magnum est scripturæ huius negocium, & magnum concionis huius emolumentum; si, concionatore isto loquente, præ oculis habens duo opposita hæc, hinc uanitatem, & inde ueritatem: & inter utrunq; clare discernas, & legitima diffinitione utrunque diffinias. Est autem hæc diffinitio uanitatis, quam Paulus Apostolus satis breuē pene expressit, dicendo: præterit enim figura huius mundi. Vanū quippe constat esse omne quod præterit, & prætereundo possessorē siue cupidū sui, fallit & eludit. Porro ueritatis diffinitionem, quam aliam dare possumus dignam, nisi ut dicamus, ueritatem illud esse quod semper id ipsum est? Illud enim, quia non præterit neminem fallit, neq; contingit in hac optima parte, quod euenit in parte uanitatis, his de quibus scriptū est, dormierunt somnum suum & nihil inuenerunt omnes uiri diuitiarum in manibus suis. ¶ Et quidem illud, quod semper est id ipsum: Eamus ad caput libri, ad initium scripturæ ueritatis, quia illic est magnum & euidentis ostium rationis, unde possumus ueritatem à uanitate certis disparare terminis. Sex quippe diebus omne opus suum cœlum & terram & oēm ornatum eorū pfecit, & die septimo opus suū cōpleuit. De quo uidelicet die septimo, me in alio opere dixisse memini, quia natura primus est, qui ordine septimus habetur. Vnde & de illo die, quo dixit deus, fiat lux et facta est lux, et diuisit lucem ac tenebras: non sic scriptum est, factumq; est mane et uespere dies primus: sed, factumq; est uespere et mane dies unus. Sex quippe dies sunt omniū creaturarū, sex primæ species, per quas creator cognoscitur: Propter quod et dicuntur dies, id est, oculos cordis nostri, ad cognoscendum creato-

H 2 remil

j. Cor. 7.
Tria nomina
hic Salomōis
ad maiore aut
toritate libri.

Vanitas in ter
renorum con
cupiscentia.
Gene. 3.

j. Tim. 6
Nihil intulim⁹
in hunc mun
dum &c.

Ecci. 2

Discernendū
ex Ecclesiaste
inter uanitatē
& ueritatem.

j. Cor. 7

Psalm. 75
Quomō diffē
runt sex dies
creatōis a die
septimo

rem illuminantes: quæ uidelicet creaturæ angelica creatura prima, & humana natura sexta est. Septimus dies (ut iam dixi) natura primus est, quia sapientia est, in qua deus omnia fecit: quia uerbū est, per quod omnia facta sunt, & in isto deus requiescit. Et deo quidē primus est iste dies, quia in ipso uidit omnē creaturā priusquā faceret: nobis autem septimus est, quia prius cognoscimus creaturā, & per ipsam cognoscimus, quia creator magnus est.

Gene. 2 **Differunt cōplere & requiescere**

¶ Notandum ergo, quia sicut dictum est, compleuitq; deus die septimo opus suum, & non dictum est, omne opus suum quod fecerat, dictum est autem, & requieuit die septimo, ab uniuerso opere quod patrarat. Nam ab omni quidem opere requieuit, ut nullam deinceps nouam speciem crearet, sed si rite perpendis sensum uerbi huius compleuit, non omne opus suum, sed solam rationalem creaturam die septimo compleuit: nec ipsam uniuersam, sed solam electionem quæ per humilitatem illo die septimo dignam sese exhibuit. Quid nam est die septimo cōpleri, in quo deus requieuit, nisi introire in illam requiem domini, quæ plenitudo est beatitudinis: cuius & Apostolus magnifice meminit. Ingrederemur enim (ait) in requiem qui credidimus, quemadmodum dixit, sicut iuravi in ira mea, si introibunt in requiem meam, & cætera usq; qui enim ingressus est in requiem eius, etiam ipse requieuit ab operibus suis, sicut & à suis deus.

Heb. 4

¶ Quod non tam ipsa creatura quàm creaturæ usus immoderatus uel amor peruersus, recte uanitatis arguatur: quomodo dicit scriptura, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant valde bona. Caput .XI.

¶ Gitur hic habemus certis disparata terminis duo opposita hæc, uanitatem & ueritatem: uanitatem uidelicet, in fenario creaturæ numero: ueritatem, in requie dei, scilicet in die septimo. Ergo ne (inquis) creatura uana est, aut opera dei uana sunt, & ipse deus uanitatis autor est. Nonne cuncta dei opera potius bona sunt, sicut ibidem scriptura dicit, & uidit deus cuncta quæ fecerat, & erant ualde bona? ¶ Ad hæc inquam. Plane uanitas est creatura omnis, in cōparatione requietionis, qua deus in die septimo requiescit, & ex eo uanitatis arguitur creatura rationalis quæcunq;, quod requiem quærit in temporalibus siue uisibilibus istis, & in illis æternis atq; inuisibilibus bonis, requiei domini, fundamentum spei non sibi collocauit. Veruntamen hic non tam ipsa creatura, quàm creaturæ usus uel amor immoderatus uanitatis arguitur. ¶ Exempli gratia, dum circa solis pulchritudinem ita sese impendit humana mens, ut hunc esse deum putauerit, & huic creaturæ potius quàm creatori seruire delegerit: nec solum huic, uerumetiam cæteris creaturis, maximeq; quatuor elementis igni & aeri & terræ & aquæ nomina diuinitatis ascripserit. Propterea merito cuncta hæc scriptura uanitatis arguit, & in primis solem, dicens: Oritur sol & occidit, & ad locum suum reuertitur, ibiq; reuoluitur: nascens gyrat per meridiem, & flectitur ad aquilonem. Nimis in ortu eius, & occalu in gyro eius australi & reflectione aquilonari, quia magna est mutabilitas, magna est & uanitas: quia nec homini laboranti satis grata est productior lux, dum sol ad Aquilonem reflectitur: nec his qui in aibus ludunt, semper placet longanimitas tenebrarum, dum gyrat per austrum. Similiterq; in cæteris uarietatibus diei & noctis, æstatis & hyemis, ueris & autumnis: Sunt quidem multa humanæ infirmitatis remedia, sed multa nihilominus anxietatis tædia: quia nulla in his sufficientia, immo in omnibus magna indigentia est. Propterea nec in his nec in aliquo eorū, quæ sub sole sunt uel fiunt, est sperandum siue confidendum quod cuncta uana, cuncta transitoria sint. ¶ Hac intentione cuncta uanitatis arguit, tandemq; ipsum hominē, cuiuscunq; spes ultra uel extra hæc pedem suum non extendit. Ait enim: Iccirco interitus unus est hominis, & iumentorū, & æque utriusq; conditio. Sicut morit homo, sic & illa moriuntur. Similiter spirant omnia, & nihil habet homo iumentis amplius. Cuncta subiacent uanitati, & omnia pergunt ad unum locum. De terra facta sunt, & in terram pariter reuertentur. Non ergo sperandum in homine, quàmuis diuino, quàmuis potente. ¶ An non & ante istum, pater Dauid idem senserat? Nolite (ait) confidere in principibus, in filiis hominum in quibus non est, salus. Exhibet spiritus eius & reuertetur in terram suam, in illa die peribunt omnes cogitationes eorū. Nonne proinde constat, quod ipse hominē

Gene. 1
Vanitas hominum in rebus temporalibus.

Sol uane pro deo habitus est

Ecci. 1

Cur uanitatis arguit cuncta
Ecci. 3

Psalm. 146
Nolite confidere in principibus